

номной Республики (2005-2008 гг.)" с учетом местных условий и природных ресурсов, позволяющих обеспечить развитие и расширение производства сельскохозяйственной продукции, перерабатывающей промышленности, сферы услуг, инфраструктуры, туризма, а также увеличения уровня занятости.

В результате импортно-экспортной политики, основанной на научных фактах, был создан проект экономического стимулирования развития производственной собственности, увеличения производства конечного продукта, укрепления производственного потенциала на базе местных материалов и снабжения внутреннего рынка местной продукцией. Такой комбинированный подход к социально-экономическому развитию, является результатом фундаментальных реформ и крупномасштабных строительных процессов, основанных на концепции научной теории и практики, и направлен на дальнейшее обеспечение высоких темпов развития в социальной и экономической сферах автономной республики. Для обеспечения продолжительности экономического прогресса, а также для устойчивого и эффективного использования имеющихся природных ресурсов и трудового потенциала 14 апреля 2009 года Президентом Азербайджанской Республики была одобрена "Государственная программа по социально-экономическому развитию регионов Азербайджанской Республики на 2009-2013 годы". Реализация существенных мер для развития Нахичеванской Автономной Республики, также предусмотрены в рамках второй государственной программы.

Итоги 2009-го года и динамичный рост в социально-экономической жизни автономной республики, обеспечили успешную реализацию данной государственной программы. В 2009 году, как и в предыдущие периоды, значительно выросли макроэкономические показатели, отражающие деятельность в экономической и социальной областях автономной республики. В действительности, ВВП, как основной показатель экономического развития Нахичеванской Автономной Республики, вырос до 974 млн манатов в 2009 году, увеличившись на 21% по сравнению с 2008 годом. За этот период ВВП на душу населения тоже увеличился. Если в 2008 году этот показатель составил 2057 AZN, то в 2009 году вырос до 2435 AZN, увеличившись до 18% (3).

В 2010 году развитие экономики Нахичевана продолжилось, сохраняя позитивную динамику. В итоге, успехи и проблемы были обсуждены соответствующими органами автономной республики.

Социально-ориентированное экономическое развитие, улучшение благосостояния каждого гражданина, в зависимости от участия в экономическом и социальном развитии, либерализация государственных механизмов регулирования, совершенствование основных критериев экономического процветания, таких как свободная конкуренция, улучшение условий предпринимательства и инвестирования, ликвидация бессмысленных ограничений, широкое использование современных методов агитации инвестирования и предпринимательства, а также проведение комплексных работ, для обеспечения экономической безопасности автономной республики являются основой для социального и экономического развития.

Для достижения цели нужно учесть перспективные возможности Нахичевана. В связи с этим, проведение периодического анализа экономической ситуации весьма актуально. При таком подходе, с каждым годом все больше будут раскрываться ее потенциальные возможности.

Литература:

1. Гулиев В. Нахичеванская Автономная Республика: аграрная реформа результат: программа социально-экономического развитие была успешно выполнена // «Халг». – 2007. – 2 мая. – № 93 – с.5. (на азерб.).
2. Сулейманов Н. Динамическое развитие особенность экономики Нахичеванской Автономной Республике // «Азербайджан». – 2005. – 23 августа с.7 (на азерб.).
3. Социально-экономическое развитие Нахичеванской Автономной Республики, в 2008 году // «Республика». – 2009. – 8 февраля. – № 30. – С. 3-4.
4. Шихалиев И.В. Основные социально-экономические направления развития Нахичеванской Автономной Республики // «Экономика и аудит». – 2007. – № 11 – с. 25-29.
5. <http://www.nakhchivan.az/portal-ru/iqtisadiy.htm>.

УДК 005:339.9

ДОРОШЕНКО О.С.,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»,
асистент кафедри міжнародного менеджменту

ПОНЯТІЙНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ В СИСТЕМІ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Анотація. В статті робиться акцент на зміни функцій сучасного менеджменту, виокремлюються проблемні оцінки інтелектуально-креативних ресурсів та ефективності креативних методів роботи.

Ключові слова: мотивація, креативність, креативні ресурси, креативний менеджмент.

Аннотация. В статье делается акцент на изменения функций современного менеджмента, выделяются проблемные оценки интеллектуально-креативных ресурсов и эффективности креативных методов работы.

Ключевые слова: мотивация, креативность, креативные ресурсы, креативный менеджмент.

Annotation. *The article focuses on changes in the functions of modern management, problem assessment highlighted intellectual and creative resources and the effectiveness of creative methods.*

Keywords: motivation, creativity, creative resources, creative management.

Зміна економічної, технологічної і соціальної парадигми розвитку викликала ряд нових явищ у всіх сферах економічної діяльності. Безпрецедентна доступність інформації, динамізація факторного обміну, структурні зрушення в споживанні товарів і послуг тощо призвели до посилення конкуренції, модифікації її форм і методів. Кризові явища глобального характеру також вносять суттєві корективи у поведінку економічних суб'єктів різних рівнів. Для досягнення успіху в конкурентній боротьбі вони повинні не тільки вміти використовувати наявні у них знання, навички та компетенції, але й продукувати нові знання в процесі постійного інноваційного пошуку. Загалом креативність та інновації є основними факторами успішного ведення бізнесу в умовах становлення економіки знань. Формується новий специфічний тип ресурсів розвитку - інтелектуально-креативні. У цьому контексті особливо актуалізуються проблеми якісних трансформацій трудових процесів. Праця стає більш наукомісткою і творчою, що приводить у дію і нові мотиваційні механізми трудової діяльності персоналу і менеджменту компанії, особливо у сфері управління продуктивністю праці, якістю продукції, інноваційною діяльністю. При цьому увага має акцентуватись на можливостях реалізації потенціалу креативного менеджменту, без чого неможливо забезпечити конкурентоспроможність не тільки в секторі «нової економіки», але й у традиційних секторах. Для усталеного прогресу, як правило, потребується продукування і реалізація неочікуваних і парадоксальних бізнес-ідей. У зв'язку з цим змінюється модель сучасного менеджменту, який все більше набуває рис креативності, базованій на творчих особистостях, здатних до саморозвитку у внутрішньому середовищі компанії.

Дослідження проблеми інтелектуально-креативного менеджменту ведеться в межах найбільш актуальних тем сучасної економічної науки у контексті постіндустріалізації, інформатизації та інтелектуалізації глобального економічного розвитку такими вітчизняними та зарубіжними вченими: Г.С. Альтшулер, К. Альбрехт, Т. Амабайл, В.П. Багів, Е. Боно, Н.А. Горелов, Г. Клейнер, Б.Б. Леонтьєв, В.І. Лукичева, О.М. Мельников, Б. Мільнер, М.А. Орлов, Ж. Піаже, А. Роу, Е.Н. Селєзньов, В.В. Сінов, Д. Тис, Дж. Траут, Р. Флорида, Г. Чезборо, Й. Шумпетер, Л. Едвінссон та інші

Незважаючи на зростаючу кількість наукової літератури за даною проблематикою, особливості становлення і функціонування на системній основі креативного менеджменту не можна вважати достатніми. Зокрема свого дослідження і висвітлення потребує проблема ідентифікації та розвитку креативно – інноваційних ресурсів діяльності фірми і організацій. До останнього часу існують розбіжності і у визначенні сутності креативної діяльності, особливо стосовно кордонів застосування творчих методів у тих чи інших видах економічної діяльності різного рівня.

В умовах, коли економічний прогрес спирається на знання як ключовий ресурс розвитку, креативність вже не може розглядатись лише як якість окремої особистості і актуальним стає питання розвитку креативного менеджменту, направлено на системне управління людським капіталом, з метою генерування і реалізації інноваційних рішень.

Основними завданнями є: дослідження впливу інтелектуалізації економіки на трудову діяльність працівників та менеджерів; уточнення поняття креативності, креативної економіки і креативного менеджменту; виявлення факторів впливу на формування та розвиток корпоративного інтелектуально-креативного потенціалу.

Сучасна наукомістка економіка характеризується постійним використанням нових знань і технологій у всіх сферах людської діяльності, з формуванням усталених мотиваційних механізмів генерації і відтворення інноваційно – креативних ресурсів. Термінологічно «інтелектуально-креативні ресурси» мають як нематеріальну, так і матеріальну складові і є основою для інноваційних процесів. При цьому простежується чіткий взаємозв'язок між цінностями, що визначають ефективність в економіці нового типу: знання - креативність - інновації. Володіння науковими знаннями та їх постійне оновлення як необхідна умова успішної діяльності працівника в наукомісткій економіці, забезпечується інтелектуально-креативною активністю індивідів і організацій. у процесі ініціювання і практичного втілення конкретних технологічних та організаційних інновацій.

В науковій літературі під креативністю розуміється здатність працівника до генерації істотних нових форм оригінальних ідей, елементів, моделей, технологій, готових до розповсюдження і широкого використання. При такому підході на перший план виступає не володіння знаннями, а здатність до їх створення, інакше кажучи, необхідні не просто «знаючі» фахівці, а фахівці, які володіють певними ключовими компетенціями. Важливою особливістю творчої (креативної) роботи є те, вона вимагає, насамперед, внутрішньої мотивації людини, а основними умовами для творчого вирішення задач є знання, досвід, праця, вміння творчо мислити [4;5]. Сутнісними, специфічними рисами креативного мислення є впевненість в собі, активність, лідерство, здатність йти на ризик.

Креативність залежить від таких якостей як: винахідливість, вміння знаходити рішення на базі нового мислення, здатність поглянути на проблему з різних і нових сторін, інтерес до експериментів, здібність до рефлексії і безперервного навчання, здатність постійно генерувати нові ідеї. Креативні люди завжди прагнуть переглянути існуючі процедури і стереотипи, оперують сценаріями майбутнього, розглядають різні винаходи і їх наслідки. Вони шукають або створюють нетрадиційні і несподівані комбінації, в яких і лежить, як правило, ключ до вирішення проблеми. По суті творча, креативна діяльність руйнує існуючі стереотипи. Таким чином, креативність спираючись на прикладну уяву, інтелект, винахідливість і самонавчання включає три необхідні елементи: 1) компетенції, знання, навички, досвід; 2) творче мислення: (гнучкість, винахідливість і наполегливість при пошуку рішення,

використання методів креативного мислення); 3) мотивацію: внутрішню — особиста зацікавленість у вирішенні проблеми, прагнення до самореалізації і вживання своїх знань, і зовнішню – матеріальні заохочення [1].

Очевидно, що у сучасних умовах інноваційні (креативні) ідеї перестали бути результатом індивідуальної творчої діяльності, а є, переважно, колективним надбанням. У творчих групах при розробці нових продуктів разом працюють маркетологи, дизайнери, конструктори, технологи, інженери, економісти, фахівці з продажів, споживачі, постачальники. Основними елементами управління ними є: постановка завдання; формування робочої групи; планування і розподіл завдань; ресурси; свобода дій; заохочення; організаційна підтримка; право на помилку; повага думки партнерів тощо. Як показує досвід, для успішної роботи мають об'єднуватись не просто фахівці різних професій, а й ті, що є носіями різних когнітивних переваг або стилів мислення. При цьому виключно важливе значення мають креативні якості керівника (формального чи не формального лідера).

Креативна діяльність, як правило, призводить до створення нових знань і перетворення їх в товари та послуги до виникнення купівельного попиту. Тому її концептуальна основа повинна включати в себе не тільки формування креативної здатності, а й формування креативної затребуваності ринку. Креативна діяльність включає два компоненти: виборчий творчий пошук (отримання нового знання, практично орієнтованого на проблеми підприємства, джерелами отримання якого є індивідуальна та групова творчість, інтелектуальні системи, стратегічні і тактичні альянси, системи навчання) і практичну діяльність (підвищення конкурентоспроможності підприємства та якості обслуговування споживачів за рахунок освоєння нових товарів (послуг) і бізнес-процесів, максимізації можливостей і швидкості реакції на ринкові події).

Якщо виходити із стабільних зовнішніх умов, логічності та передбачуваності поведінки людей, то раціоналізований процес прийняття рішень включає в себе серію окремих кроків: ідентифікацію проблеми та її уточнення; завдання пріоритетів; отримання можливих варіантів дій, їхню оцінку; порівняння прогнозованих наслідків при застосуванні кожного варіанта з поставленими цілями; вибір варіанту який найкращим чином відповідає цілям; зворотний зв'язок; коригування [3]. За притаманних сучасному ринку нестабільних умов при недостатності, нерациональності і асиметричності інформації необхідно враховувати і використовувати ірраціональні підходи: інтуїцію, досвід суперечливих рішень, множинність суб'єктів прийняття рішень, зростаючу складність і непередбачуваність зовнішнього середовища. Необхідним у креативній діяльності стає компроміс між аналізом та інтуїцією. Зазначимо, що творчі підходи стають нормою у всіх видах успішної підприємницької діяльності незалежно від того наскільки використовується креативна термінологія.

На сьогодні можна говорити про становлення креативної економіки як прогресуючого сегменту глобальної економіки. З погляду на те, що постіндустріальна економіка ґрунтується на трьох ключових елементах – інформації, інноваційних технологіях, людському чиннику (ідеях), то залежно від того, на яку з цих складових робиться акцент, виділяють «інформаційну економіку», «економіку інформаційних технологій», «економіку знань», «креативну економіку». Важко говорити про самостійність кожної із складових. На наш погляд, продуктивним є підхід, згідно якого ці терміни є взаємно проникаючими і взаємозалежними один від одного. Сучасна постіндустріальна економіка являє собою трієдність інформаційної економіки, економіки знань і креативної економіки, хоча очевидною є їхня ідентифікація (табл. 1).

Таблиця 1

Основні характеристики «інформаційної економіки», «економіки знань» та «креативної економіки»

Критерії	Інформаційна економіка (мережева економіка)	Економіка знань (інтелектуальна економіка)	Креативна економіка
Основний ресурс	Інформація	Знання, інтелектуальний капітал людини	Інтелектуально-креативні ресурси людини
Ключове завдання	Вивчення закономірних тенденцій розвитку інформаційно-електронної сфери і інформаційно-технологічної сфери в цілому	Поширення якісних знань, що відображають об'єктивну реальність, в цілях прийняття об'єктивних управлінських рішень; розвиток «неявних» знань, що складають основу креативу	Вироблення нестандартного рішення в рамках перетворення, що забезпечує конкурентоспроможність організації на ринку; створення нової інформації, що є базою для подальшого креативу

Відомо, що в інноваційному менеджменті використовується два основних підходи: традиційний або аналітичний, коли інновація розглядається як проект; інтерпретивний, коли інновація розглядається як безперервний процес [8].

У креативній економіці розробку нових продуктів треба розглядати не як окремі проекти, а як безперервні процеси. Завдання полягає не у визначенні остаточного образу продукту, а в тому, щоб одночасно формувати і задовольняти потреби споживачів. Менеджери-інтерпретатори прагнуть не до завершення, а до безперервного

розвитку процесу інновацій [7]. У цих умовах виключно важливу роль у вирішенні інноваційних проблем і завдань грають методи і технології стимулювання креативного мислення для колективного пошуку нових ідей.

На сьогодні можна говорити про становлення системи креативного менеджменту (рис. 1), який в розвинених країнах став невід'ємною частиною інноваційного менеджменту успішних компаній. В галузі креативного менеджменту практично сформувалась певна методологія, теорія і ефективна система методів реалізації його цілей [2]. На мікрорівні креативний менеджмент став ключовим системним інструментом швидкого інноваційного розвитку корпорацій. На макрорівні, як показує світогосподарський досвід, найбільш сприятливі умови для креативного мислення створюються за наявності в суспільстві трьох основних елементів – гуманізму, лібералізму і демократії. При цьому важливо забезпечувати безперервність процесу стимулювання формувати здатності до креативного мислення, здатності шляхом синтезу різнорідних елементів формувати нові значимі форми і результати у дошкільних установах, середній школі, університетах.

У менеджменті найбільший дослідницький інтерес представляють прояви креативності на різних стадіях інноваційного проекту – від генерації ідей до втілення в готовий продукт. Основна проблема полягає в тому, що креативність апріорі заснована на ірраціональних (хаотичних) процесах мислення, а управління традиційно ґрунтується на раціональних процесах. Креативному менеджменту відповідає такий стиль організації, де поєднуються ці два протилежних за функціональною сутністю начала.

Зазначимо, що в повному циклі управління знаннями (створення знань; накопичення (нарощування) знань; охорона, збереження, захист знань; трансформація (переклад) знань з одного виду в знання іншого виду, в тому числі в інформацію; використання знань для їх розширеного відтворення; використання знань для отримання доходу) креативний менеджмент безпосередньо виконує 1, 2 та 5 функції, а решта є компетенцією інших видів менеджменту та регулятивних інститутів – національних, регіональних, функціональних, глобальних.

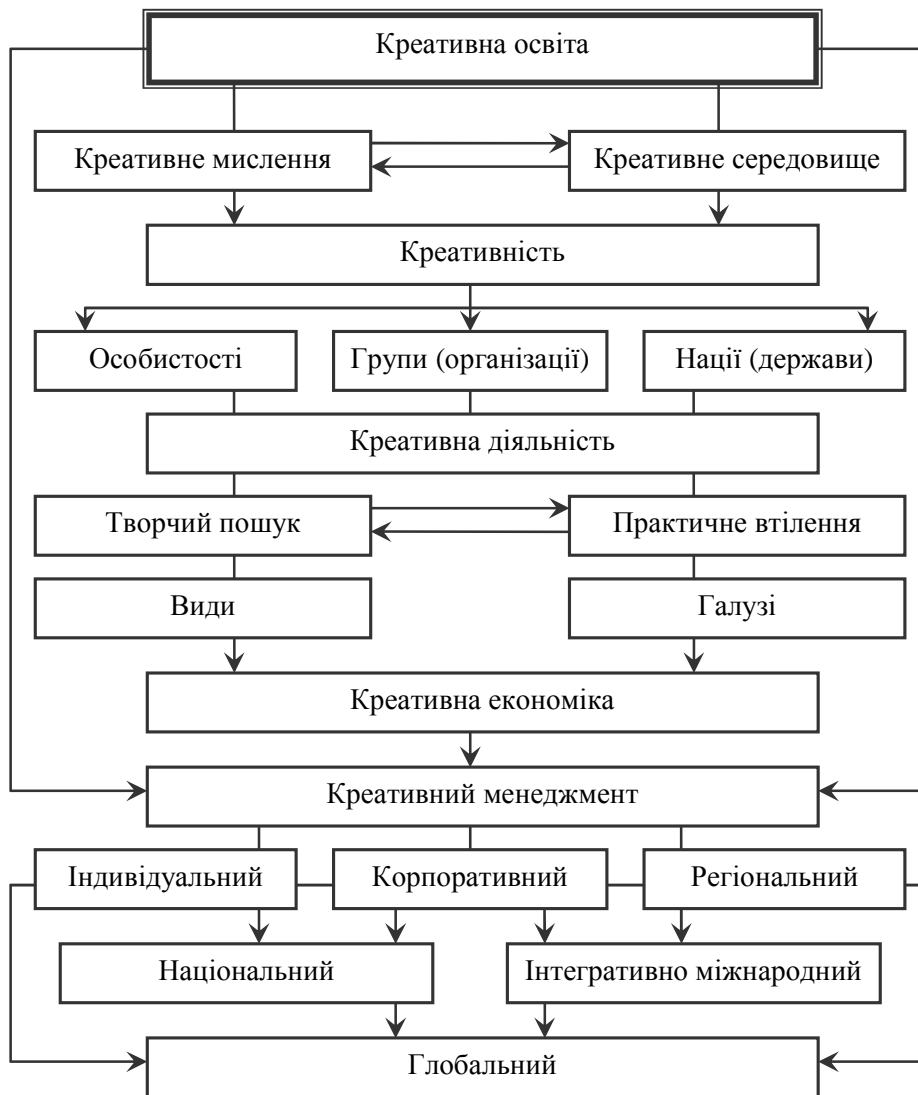
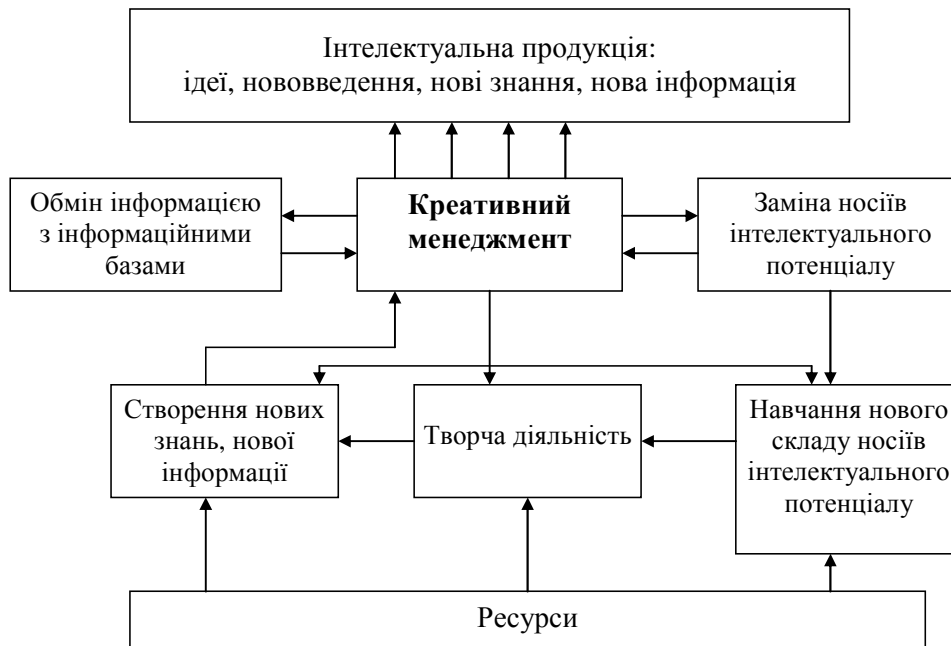

Рис. 1. Становлення системи креативного менеджменту

Таким чином, креативний менеджмент організує процес розширеного відтворення знань і їх накопичення (нарощування) за рахунок творчої діяльності. За методологією [6] замкнутий цикл управління знаннями в системі креативного менеджменту зображений на рис. 2.

Рис. 2. Замкнутий цикл управління знаннями в системі креативного менеджменту

Загалом у парадигмі креативного менеджменту вирішується завдання створення і підтримки знань для гарантування усталеної життєздатності організації та її глобальної конкурентоспроможності. Для цього необхідна цілеспрямована підготовка як менеджерів, так і персоналу у межах концепції безперервної креативної освіти, орієнтованої на розвиток творчих здібностей людини, закріплення в його професійній свідомості орієнтації на інновації та їх практичне втілення. При цьому має забезпечуватись їх синергетична взаємодія, направлена на досягнення загальних цілей із унікальним внеском окремих креативних особистостей.

Список використаних джерел

1. Амабайл Т.М., Леонард Д., Рейпорт Дж.Ф., Как убить творческую инициативу/ К инновациям – через эмпатическое проектирование / Как заставить работать коллективный мозг компании и др. (под ред. Пискотиной Р.; пер. с англ. Скворцовой Н.) – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 228 с.
2. Беляцкий Н.П. Интеллектуальная техника менеджмента. Учебное пособие. – Новое знание. СПб 2001. – 320 с.
3. Букович У., Уильямс Р. Управление знаниями: руководство к действию. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 178 с.
4. Дантон Э. Инновации: как определять тенденции и извлекать выгоду./ Э. Дантон. – М.: Вершина, 2006. – 450 с.
5. Дулькин А.В. Креативность фирмы как фактор повышения эффективности предпринимательства. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – СПб., 2003. – С. 4 – 7.
6. Хайдуков И.Ф., Щелконогов А.Е. Креативный менеджмент: Конспект лекций. – Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2010. – 130 с.
7. Кузьмина А.Е. Методы поиска новых идей и решений / Е. А. Кузьмина, авт. А. М. Кузьмин // Методы менеджмента качества. – 2003. – № 1. – С. 22 – 27.
8. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. – М.: Издательский дом «Классика XXI века», 2005. – 421 с.
9. Хелел Г., Прахалад. Конкурируя за будущее. Создание рынков завтрашнего дня. М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 288 с.